

Jutlus Kg 9:13-18

Iseseisvuspäev

24. veebruar 2016, Tallinna Piiskoplik Toomkirik

Urmas Viilma

Vana Testamendi üks enim tsiteeritud autoritest on Koguja. Tema tähendusrikast mõistulugu linna piiravast suurest kuningast ja targast vaesest mehest, kelle nõu keegi tähele ei pane, kuulsime juba täna siin kirikus ette loetavat. Rõhutan veel vaid ühte fraasi sellest kirjakohest. Nimelt kirjutab tark Koguja: „*Tarkus on parem kui ramm*“ (Kg 9:16).

Austatud ja auväärased kirikulised, armsad sõbrad!

Täna on meil kahekümne viies kord tähistada omariikluse taastanud Eestis iseseisvuspäeva. Ka piduliku jumalateenistusega. Veerandsaja aasta tagusest nostalgiast okupatsioonieelse Eesti järele oleme juba ammu üle saanud. Üha rohkem vaatame rahva ja riigina pigem lootusrikkalt tulevikku kui igatsevalt ja unistavalt seljataha minevikku. Samas lisab ajaline distants maailmasõjaeelse vabadusperioodiga ning iseseisvuse taastamise järel saavutatud omariikluse kestlikkus julgustavat enesekindlust, et me oleme tõepoolest oma riigiga õnnestunud. Jumala abiga!

Vaevalt me muidugi kõigega lõpuni rahul oleme. Kui see nii oleks, kaoks potentsiaal arenguks ja lõpeksid püüdlused tänasest parema ühiskonna poole jõuda. Pidupäeval pole ka kohane otsida sünnipäevalapse elus ja tegudes puuduseid, veel vähem neid meelde tuletada. Üldplaanis oleme ju kõik oma riigi tänase päeva ning vabaduse üle rõõmsad ja õnnelikud, panustades jõukohaselt oma võimete ja oskuste kaudu nii palju kui võimalik. Siiski, meie riigi iseseisvuse kestvuseks on aga tarvis enam üksmeelt ja kollektiivset panust. Ka rahva kaasamine riigijuhtimisse peaks olema hõlmavam ning inimeste arvamuse kuulda võtmine pigem reegliks kui erandiks.

Targa Koguja sõnad olgu siin meile juhatuseks, kui ta kirjutab: „*Oli väike linn ja selles vähe mehi; suur kuningas tuli selle alla, piiras seda ja ehitas selle vastu suured piiramistornid. Seal leidis vaene tark mees, kes oma tarkusega oleks võinud linna päästa; aga ükski inimene ei mõelnud sellele vaesele mehele.*“ (Kg 19:14–15) Nõustume küllap kõik mõttekäiguga, et tarkus ja arukus ei iseloomusta ainult kindlaid poliitilisi erakondi või liidreid. Ka ei kingi Jumal säravaid mõtteid ainult koalitsioonipoliitikutele. Paraku ka mitte ainult opositsionääridele. Teinekord võib juhtuda hoopis nii, nagu Koguja kirjutab, *et leidub vaene tark mees, kes oma tarkusega oleks võinud linna päästa*. Usun, et meie rahva hulgas, erinevates kogu- ja vabakondades leidub selliseid tarku naisi ja mehi üsna palju, kellel on üht-teist arukat öelda ja jagada. Kuidas aga kaasata

paremini? Kuidas arvestada võimalikult paljude erinevustega nõnda, et see ei tähistaks lõppu ka turvalisele loomulikkusele?

Viimasel aastal lahvatanud rändekriis on sundinud meid vaatama rohkem selles suunas, kuhu me varemalt vaadanud ei ole. Lähis-Idas toimuv verevalamine, kristlaste ning teiste usu- ja rahvusvähemuste tagakiusamine ja sellega kaasnev rändekriis on viimase saja aasta üks suuremaid väljakutseid mitte ainult Euroopale, vaid kogu maailmale. Sellele juhtisid ajaloolisel kohtumisel tehtud pöördumises tähelepanu ka paavst Franciscus ja patriarh Kirill. Sellest on kõnelnud ka kõik teised kirikujuhid alates patriarh Bartolomeusist ja Canterbury peapiiskopist Justin Welbyst meie oma Eesti kirikute juhtideni.

Nii nagu me ei saa lahendada oma siseküsimeisi vaid üksteise väljakannatamise hinnaga, ei saa me ka siia ühel päeval jõudvaid teisekultuurilisi ja teiseusulisi tervitada kõigest külma viisakusega. Peame neist enam teadma, paremini tundma õppima nende tavasid, uskumusi ja kultuuritausta, nagu eeldame, et nemad teevad sedasama Eesti ja eestimaalaste kohta.

Oleme iseseisvuse taastanud riigina noores enesekindlusest pakatavas eas. Eesti Vabariigi 98-aastasest väärikas vormis peidab ennast 24-aastane tegus, innovaatikahuviline, avatud ja positiivse mõtlemisega, protestantliku tööetikaga noor uljaspea. Minu mureks on, et seda raamatutarkust, noorusest tingitud uljust ja ehk ka jõusaalis trimmitud muskleid on äkki liiga palju, et kõige selle kõrvalt märgata Koguja viidatud *vaest tarka meest*, kes oleks heaks nõuandjaks.

Nõu, mida pühakiri meile annab, võiks aidata paljude murede ja probleemide lahendamisel. Me ei taha seda nõu aga alati kuulata. See *vaene tark mees* ei ole eriti populaarne. Ometi võimaldaks see nõu lahendada ka «palavaid» küsimusi ühiskonnas, mis seotud enamasti üksteise tunnustamisega, üksteise kõrval elamisega ja sama õhu hingamisega. Et mõista teist inimest tema olukorras, tuleb püüda vaadata selle inimese silmade läbi, astuda tema saabastesse ja panna ennast selle inimese olukorda. Just nõnda toimus Jumal, astudes inimeste hulka Jeesuse Kristusena. Inimlikus mõttes tähendab see empaatilisust. Kindlasti võime nõnda üksteist paremini mõistma hakata ja isegi sallima, kuid olen viimastel aegadel sageli imestanud, miks peaksime piirduma kõigest sallivusega ega taotle enam. Ma ei taha uskuda, et see ongi meie inimlikkuse maksimum!

Sügisel Tallinna Kodurahuforumil vene keelt emakeelena kõnelevate eestlaste murelik-morne mõtteavaldusi kuuldes tekkis mul küsimus, kas meie veerandsajandi pikkune integratsioonipoliitika üsna kesine tulemus pole mitte just meie piireseadva sallivuse vili. Me oleme kasvatanud ennast vastastikku üksteisega harjuma, see tähendab eestikeelsed venekeelsetega ja küllap ka vastupidi, kuid me ei ole olnud valmis enamaks kui üksteise sallimine. Nõnda

võime elada naabritena teine teisel pool piiri, kuid siinsete rahvaste jaoks on Eesti meie ühine kodu!

Meie kristlastena ei pea kõnelema sallivuse kategoorias. Meie peame elama ja tegutsema, samuti kõnelema armastuse kategoorias. Sellesse mahuvad ära kõik teised, sh sallivus, mõistmine, kaastunne, kui kõneleme põgenikest, tagakiusatutest, teistsugustest. Armastus on märksa kõrgem ideaal kui kõik muud kaunid ja head eesmärgid kokku. Ma loodan, et suudan end väljendada piisavalt selgesti. Kõnelen armastusest, mis meie suunalt peab olema tingimusteta. Jah, Jumal on seadnud oma tingimused pühakirja õpetusena, mida ristiinimestena tõlgendame tõena. Ristiinimese ülesanne on õpetada ja kuulutada seda tõde, elades ise igapäevases elus tõeks tingimusteta armastust. See on Kristuse eeskuju!

Mõelgem selle peale, kui kõneleme mistahes abivajajatest, ka oma naabritest, oma ligimestest. Neid on lisaks saabuvatele sõjapõgenikele juba niigi palju meie ühiskonnas. Väarikas vanuses noore hingega Eesti peab aktiivsemalt pöörama ennast nende poole, kes abi ja tuge vajavad. Kuid sellest näost peaks peale tarkuse ja ulja pilgu peegeldama armastus. Just sellisena peaks paistma meie kõigi pale ning seda omaksvõtvat ja omakstunnistavat armastust peame jagama igas Eestimaa külas ja linnas, vallas ja maakonnas, alustades näiteks Ida-Virumaalt.

„Tarkus on enam kui ramm!” kirjutab Koguja. Jõud ja hea vorm on vajalik juba ainuüksi selleks, et kaitsta oma kodu, oma maad ja rahvast. Meie sõbrad ja liitlased on osa sellest kaitsest ja jõust, ilma milleta võiksime tunda ennast väetina ja üksijäetuna. Kuid jõu ja väe kasutamise eelduseks on tarkus. Täna sel sünnipäeval tuleb olla Jumalale tänulik kõige abi eest, mida oleme võinud iseseisvuse taastamise järgsel ajal vastu võtta. Oleme ehitanud oma riiki ja kodu usus ja lootuses, et see saab olema koduks meie lastele ja lastelastele ning kõigile järgnevatele põlvedele.

Eestil on tulevikku, kui taipame oma ajaloost, sealhulgas viimasest kaheksast Maarjamaa sajandist ja viiest luterlikust sajandist ning selle rikkalikust kultuuripärandist kaasa võtta kõik, mis meist just sellise rahva on vorminud. See on meil aidanud jõuda tänasesse päeva ning kannab meid ka tänasest edasi.

Soovin kõigile väärtustatud minevikku, rõõmsat ja tegusat olevikku ning õnnistatud tulevikku!

Aamen.